

Europski sud za ljudska prava

Krone Verlag Gmbh & Co. Kg v. Austrija

Predmet br. 34315/96

Presuda od 26. veljače 2002.

ČLANAK 10. EUROPSKE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA - - OBJAVLJIVANJE FOTOGRAFIJE UZ KRITIČKI NOVINSKI ČLANAK

Činjenično stanje

Tužitelj - izdavačka kuća *Krone Verlag Gmbh & Co. KG* iz Beča - je u koruškom lokalnom izdanju svojih dnevnih novina (*Kronen Zeitung*) u osam navrata tijekom ožujka, svibnja i lipnja 1995. godine objavio oštre kritičke osvrite na imovinsku situaciju g. Poscha, zastupnika u Donjem domu austrijskog parlamenta (*Nationalrat*) i Europskom parlamentu, a koji je istovremeno bio zaposlen kao učitelj. U člancima se tvrdilo kako g. Posch nezakonito prima tri plaće neopravdano se bogateći budući da, prema austrijskom pravu, osoba nema pravo primati drugu plaću tijekom mandata u Europskom parlamentu. Uz članke objavljene su i fotografije g. Poscha.

G. Posch je 18. kolovoza 1995. zatražio od nadležnog suda u Klagenfurtu pozivom na čl. 78. Zakona o autorskom pravu (*Urheberrechtsgesetz*)¹ da tužitelju zabrani daljnje objavljivanje njegovih slika uz članke u kojima ga se opisuje kao osobu koja uživa nezakonite privilegije, te da odredi odštetu i objavu presude u tužiteljevim novinama. Sud je 10. listopada 1995. usvojio zahtjev g. Poscha i odredio traženu privremenu mjeru zauzevši stajalište da interes g. Poscha preteže nad interesom tužitelja da objavi slike uz svoj članak, posebice zato što objava slike *per se* nema vrijednost samostalne informacije (*Nachrichtenwert*). Isti je Sud 4. siječnja 1996. svojom odlukom tužitelju trajno zabranio objavu slika dotične osobe uz članke istog ili sličnog sadržaja. Sud je odlučujućom smatrao ocjenu koliko je dotična osoba poznata u javnosti. Ne dovodeći u pitanje pravo novina da izvještavaju o aktivnostima i financijskoj situaciji g. Poscha i ne ulazeći u ocjenu istinitosti sadržaja samog članka, Sud je smatrao kako javnost općenito nije upoznata s likom g. Poscha. Objava slike samo omogućava njegovu identifikaciju te stoga vrijeda njegov legitimni interes. Ostale zahtjeve g. Poscha (odšteta i objava presude u novinama) Sud nije usvojio.

Iako je tužitelj u žalbi naveo kako je g. Posch poznat stanovnicima Koruške obzirom da je sudjelovao u predizbornoj kampanji te savezne države, Prizivni sud u Grazu potvrdio je prvostupanjsku presudu naglašavajući da je objava slike uz kritičke članke nepotrebna. Vrhovni je sud Austrije 15. listopada 1996. odbacio izvanrednu reviziju (*ausserordentlicher Revisionsrekurs*) uz istovjetni stav da slika nema dodatnu informacijsku vrijednost te je stoga jači interes g. Poscha od interesa izdavačke kuće.

Tužitelj je 29. studenog 1996. podnio tužbu Europskoj komisiji za ljudska prava tvrdeći kako zabrana objavljivanja slika političara uz članke koji govore o njihovim izvorima prihoda krši slobodu izražavanja misli protivno čl. 10. Europske konvencije za zaštitu

¹ "(1) Slike osoba neće se javno prikazivati niti na bilo koji način učiniti dostupne javnosti u slučaju kada bi to uzrokovalo povredu legitimnih interesa dotične osobe ili, u slučaju da je osoba umrla a nije odobrila ili naredila objavu, interesa bliskih srodnika."

ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija). Nakon stupanja na snagu Protokola br. 11, tužba je prenesena Europskom sudu za ljudska prava (dalje: Sud) čije Vijeće ju je 1. studenog 2001. proglasilo prihvatljivom.

Iz obrazloženja presude

Sud utvrđuje kako se stranke slažu da zabrana koju su izrekli austrijski sudovi predstavlja zadiranje u tužiteljevu slobodu izražavanja misli iz čl. 10. st. 1. Konvencije (par. 21).

Zadiranje u slobodu iz čl. 10. je opravdano samo u slučaju da je "propisano zakonom" radi postizanja jednog od legitimnih ciljeva navedenih u st. 2. čl. 10. Konvencije te je "nužno u demokratskom društvu" za ostvarivanje takvog cilja (par. 22).

Sud smatra da se zabrana temelji na austrijskom zakonu i ne prihvaća tužiteljeve navode da je odredba čl. 78. Zakona o autorskom pravu nejasna i podložna preširokom tumačenju. Slične navode Sud je odbacio već i u slučaju *News Verlags GmbH & Co. KG v. Austrija*² te nema razloga koji bi vodili do drugačijeg zaključka u ovom slučaju (par. 25).

Sud se slaže s Vladom tužene države u ocjeni da je dotična zabrana usmjerena postizanju legitimnog cilja sukladno st. 2. čl. 10., tj. zaštititi prava i dostojanstva drugih osoba - konkretno, g. Poscha (par. 28).

Tužitelj smatra da zabrana nije "nužna u demokratskom društvu" obzirom da javnost ima interes saznati istinu o političarima i njihovom ponašanju, a posebice o političarima koji nisu samo od lokalnog utjecaja već su, poput g. Poscha, zastupnici i u nacionalnom i u Europskom Parlamentu. Članak se nije odnosio na privatnu sferu života, već na stvar izravno povezanu s javnom funkcijom. Izvještavanje javnosti o takvim stvarima suštinski je zadatak medija (par. 29).

² Predmet br. 31457/96. ECHR 2000-I, par. 43.

Tužitelj se poziva na slučaj *News Verlags GmbH & Co. KG v. Austrija*, smatrajući ga suštinski identičnim predmetnom slučaju te podsjeća da, sukladno tada izraženom kriteriju, domaći sud mora ispitati da li su činjenice iznesene u članku istinite, dok je informativna vrijednost slike irelevantna (par. 30).

Vlada smatra da je domaći sud donio pravilnu odluku, posebice uzevši u obzir slijedeće: moguće opasne učinke objave slike za osobnu sigurnost g. Poscha; nepostojanje dodatne informativne vrijednosti slika; te ograničeni opseg zabrane slika koja se odnosi samo na jasno utvrđeni kontekst (par. 31).

U odnosu na slučaj *News Verlags GmbH & Co. KG v. Austrija*, Vlada smatra da se on razlikuje od predmetnog spora budući da je u prethodnom od posebnog značenja bila činjenica da je osoba čija je slika objavljena bila osumnjičena za kazneno djelo protiv temelja demokratskog društva, a vijest se odnosila na tijek kaznenog postupka (par. 32).

Podsjećajući da je značenje pridjeva "nužno" u smislu čl. 10. st. 2. u svojoj bogatoj praksi vezao uz postojanje "neodoljive društvene potrebe", Sud naglašava da za ocjenu svakog konkretnog slučaja valja pristupiti raščlambi šireg konteksta slučaja kako bi utvrdio postoje li "relevantni i dostatni" razlozi za ograničenje pojedinog prava. Nadalje, Sud ističe da opravdanje ograničenja političkog govora ili pitanja od javnog interesa ne može biti široko postavljeno, te da su granice kritike političara mnogo šire u odnosu na njegova javna istupanja nego u odnosu na privatnu sferu života. Političar se, nastupajući u svojem javnom svojstvu, neizbježno i svijesno podvrgava preispitivanju svake svoje riječi i djela kako od strane novinara, tako i široke javnosti. Svakako, političari imaju pravo na zaštitu dostojanstva čak i kada ne nastupaju u privatnom svojstvu, međutim ovo se pravo mora postaviti u razmjernom odnosu s interesom otvorene rasprave o političkim pitanjima (par. 35).

U ovom slučaju, tužitelj je kritizirao g. Poscha, političara, i to vezano za njegovu financijsku situaciju i optužbe da dio njegovih prihoda nije zakonit. Ovo bez sumnje predstavlja pitanje od javnog interesa koje ne spada u potpunosti u privatnu sferu (par. 36).

Ako i prihvati razloge koje austrijski sud navodi u obrazloženju presude kao "relevantne", ovaj ih Sud ne smatra "dostatnim". Pozivajući se na svoju bogatu praksu, Sud ističe kako je domaći sud previdio temeljnu funkciju koju mediji ispunjavaju u demokratskom društvu i njihovu dužnost da prenose informacije i ideje o svim stvarima od javnog interesa. Osim toga, nebitno je da li je određena osoba (ili njegova ili njena slika) doista poznata javnosti. Presudnim se smatra da li je osoba ušla u političku arenu. To može biti političar u njegovoj javnoj funkciji, osoba koja sudjeluje u javnoj debati, udruga koja je aktivna na području od javnog interesa te ulazi u javne rasprave, ili osoba koja je osumnjičena da je počinila kazneno djelo političke prirode koje privlači pažnju javnosti. Nesumnjivo je da je g. Posch u svojem položaju političara ušao u javnu sferu i mora prihvatiti posljedice. Stoga, nema valjanog razloga uslijed kojeg bi se tužitelju trebalo zabraniti objava slika g. Poscha. Sud ovdje posebno cijeni činjenicu da objavljene fotografije nisu otkrile ni jedan detalj njegova privatnog života. Uz to, Sud sam primjećuje da je na internet stranici Parlamenta Republike Austrije dostupan životopis i slika g. Poscha obzirom da je on još uvijek član Donjeg doma (par. 37).

U odnosu na stav Vlade kako je navedena mjera razmjerna namjeravanom cilju obzirom da se odnosi samo na uski, točno određeni kontekst, Sud ističe da čak i u tom uskom opsegu svaka mjera mora predstavljati odgovor na "neodoljivu društvenu potrebu". Sud, zbog gore navedenih razloga, smatra da to ovdje nije slučaj (par. 38).

Zbog svega navedenog Sud zaključuje da zadiranje u tužiteljevu slobodu izražavanja misli nije bilo "nužno u demokratskom društvu", te je stoga došlo do povrede čl. 10. Konvencije (par. 39).

Na temelju navedenih razloga Sud je jednoglasno odlučio:

1. da je povrijeđen čl. 10. Konvencije;
2. da utvrđenje povrede samo po sebi predstavlja dovoljnu naknadu za nematerijalnu štetu koju tužitelj navodi da je pretrpio;
3. da je tužena država obvezna isplatiti tužitelju, u roku od tri mjeseca od pravomoćnosti presude, sljedeće iznose:

- (i) 4.318,16 EUR na ime materijalne štete;
  - (ii) 6.411,53 EUR na ime troškova i izdataka;
  - (iii) kamate na navedene iznose od 4%, i to od isteka tromjesečnog roka do isplate.
4. da odbija ostatak tužiteljevih zahtjeva za naknadu štete.

Priredila: Sanja Barić*